

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**
(NR 130)
z dnia 24 maja 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (nr 130)

24 maja 2022 r.

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi, obradująca pod przewodnictwem posła **Roberta Telusa (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– informację na temat wsparcia obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków programów polityki spójności w perspektywie 2021–2027 w formie dedykowanych instrumentów na działania na rzecz obszarów wiejskich, o których mowa w Umowie Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce – stan prac nad dokumentami oraz zakres wsparcia.

W posiedzeniu udział wzięli: **Rafał Romanowski** sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz ze współpracownikami, **Marek Adamiak** p.o. dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi NIK, **Grzegorz Anczewski** doradca w Krajowej Radzie Izb Rolniczych, **Danuta Kołodziejczyk** z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego, **Krzysztof Łuczak** przedstawiciel Stowarzyszenia Innowatorów Wsi.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Jolanta Boratyn-Dąbkowska**, **Dariusz Myrcha** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Robert Telus (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Witam państwa posłów, witam pana ministra Rafała Romanowskiego, sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz ze współpracownikami. Witam pana dyrektora Marka Adamiaka z Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Najwyższej Izbie Kontroli oraz panią profesor Danutę Kołodziejczyk z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego. Witam państwa przedstawicieli izb rolniczych, pana dyrektora, bardzo nam miło, że pan dyrektor jak zwykle jest na posiedzeniu naszej Komisji. Pan przewodniczący powie, że szkoda, że nie ma prezesa izb rolniczych, ale myślę, że pan Wiktor Szmulewicz będzie miał od pana pełną informację o tym, co działo się na posiedzeniu Komisji. Stwierdzam kworum.

Porządek dzienny został państwu dostarczony i obejmuje rozpatrzenie informacji ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat wsparcia obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków programów polityki spójności w perspektywie – bardzo proszę się nie rejestrować, nie musimy – 2021–2027 w formie dedykowanych instrumentów na działania na rzecz obszarów wiejskich, o których mowa w Umowie Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce – stan prac nad dokumentami oraz zakres wsparcia. Długi temat, ale myślę, że państwo posłowie nie mają do niego zastrzeżeń, dlatego stwierdzam, że porządek dzienny został przez państwa posłów przyjęty. O zabranie głosu i przedstawienie informacji proszę pana Rafała Romanowskiego. Jest nam bardzo miło, panie pośle, panie ministrze. Proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, polityka spójności finansuje realizację celów wynikających z rozporządzenia ogólnego na terenie całego kraju. Jest adresowana horyzontalnie do wszystkich obszarów, w tym obszarów wiejskich. Samorządy gmin wiejskich i miejsko-wiejskich oraz mieszkańcy wsi, w tym również rolnicy, będą beneficjentami wsparcia realizowanego w ramach krajowego lub regionalnych programów współfinansowanych ze środków polityki spójności.

Każdy z tych programów będzie realizował założenia Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce, która określa kontekst strategiczny wykorzystania polityki spójności w wymiarze tematycznym i terytorialnym. Umowa Partnerstwa wskazuje również podział środków przyznanych Polsce z polityki spójności na realizację programów krajowych i regionalnych na lata 2021–2027 w oparciu o obowiązujące ramy finansowe UE. 30 listopada Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia projektu Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce. Dokument ten został przekazany do oceny Komisji Europejskiej 15 grudnia 2021 roku. Potrzeba wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków polityki spójności została podkreślona w Umowie Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027, zarówno w części diagnostycznej, jak również strategicznej. W odniesieniu do zapisów Umowy Partnerstwa dla poprzedniego okresu programowania, to jest 2014–2020 w nowej Umowie Partnerstwa na lata 2021–2027 zwiększono blisko dwukrotnie wartość przewidywanej alokacji na rzecz dedykowanych instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. Szacuje się, że w ramach polityki spójności może zostać przeznaczonych ok. 10 mld euro w formie dedykowanych instrumentów we właściwych programach krajowych i regionalnych na działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

W perspektywie 2014–2020 kwota ta wynosiła 5,2 mld euro, tj. około 6% całkowitego budżetu Umowy Partnerstwa w latach 2014–2020. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do roku 2030), która została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r., do dziś pełni rolę średniookresowej strategii rozwoju kraju. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. Strategia ta zakłada zwiększenie koncentracji polityki regionalnej na obszarach problemowych i potencjałach terytorialnych obszarów miejskich i wiejskich.

Zgodnie ze Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju 2030 w polskiej przestrzeni można wyróżnić ponadto skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast zagrożonych trwałą marginalizacją, na których występuje kumulacja problemów społecznych i ekonomicznych, głównie w pasie północnej i wschodniej części kraju. Problemy te są efektem niekorzystnej struktury powierzchniowej gospodarstw rolnych, tj. rozdrobnienia agrarnego w województwach wschodnich, spuścizny popegeerowskiej m.in. w województwach zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim, niskiej wartości nakładów kapitałowych, deficytów instytucjonalnych i finansowych. Obszary te charakteryzuje m.in. głębokie niezrównoważenie między popytem a podażą na rynku pracy, związane m.in. z nadwyżkami siły roboczej w rolnictwie i niewielką liczbą miejsc pracy poza nim, nasiloną emigracją osób w wieku produkcyjnym oraz ograniczonym dostępem do usług.

Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju określa dwa główne typy terytoriów stanowiących obszary strategicznej interwencji państwa, dla których wsparcie powinno zostać również uwzględnione na poziomie regionalnym: obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie, tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Obszary wiejskie w dużym zakresie należą do wyżej wymienionych Obszarów Strategicznej Interwencji, tzw. OSI zidentyfikowanych w SOR 2030 i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją bądź też leżące w obszarach funkcjonalnych miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa na lata 2021–2027 obszary te będą wspierane w ramach programów współfinansowanych ze środków polityki spójności na preferencyjnych warunkach, np. poprzez dedykowane im nabory oraz wsparcie eksperckie i doradcze. Ponadto gminy wiejskie realizujące cel polityki piątej w ramach programów regionalnych będą tworzyły oparte na strategiach terytorialnych instrumenty terytorialne, które pozwolą w sposób oddolny zidentyfikować problemy i zbudować zintegrowane projekty rozwojowe wykorzystujące endogeniczne potencjały. Instrumenty terytorialne mogą być zastosowane do realizacji działań wynikających z lokalnych strategii rozwoju i strategii terytorialnych. Bazą dla strategii terytorialnych mogą być też inne obowiązujące dokumenty strategiczne, które spełniają warunki wynikające z rozporządzenia ogólnego. Instrumenty terytorialne służą wdrażaniu interwencji dla realizacji

wszystkich celów polityki – nie są przypisane wyłącznie do interwencji w CP5, jednak w CP5 ich zastosowanie jest obowiązkowe.

Wsparcie obszarów wiejskich jest możliwe z udziałem wszystkich instrumentów, jednak pod pewnymi warunkami. Rolą instrumentów terytorialnych jest wspieranie obszarów i łączących ich relacji funkcjonalnych. Jednostki terytorialne funkcjonują i rozwijają się w oparciu o wzajemne powiązania, z czego może wynikać przenikanie się instrumentów. Głównym instrumentem, z którego wspierane będą obszary wiejskie to Rozwój Kierowany przez Społeczność. Zgodnie z art. 31 rozporządzenia ogólnego koncentruje się na obszarach poniżej poziomu regionalnego. Jednocześnie należy pamiętać, że nie wyklucza on wsparcia poza terenami wiejskimi, np. gmin miejsko-wiejskich, miejskich czy dzielnic miast. RLKS skupia się na animacji lokalnych społeczności oraz rozwijaniu współpracy i sieciowaniu lokalnych grup działania. LGD powoływane są na danym terytorium i odpowiadają za opracowywanie i realizowanie strategii lokalnego rozwoju, w tym realizację działań, które są sprawdzone i skuteczne w swoim podejściu oddolnym. Może to przynieść większą wartość niż w przypadku realizacji w sposób odgórny bądź z inicjatywy podmiotów publicznych.

Innym, istotnym narzędziem katalogu instrumentów terytorialnych w perspektywie finansowej 2021–2027, wspierającym obszary wiejskie, jest Inny Instrument Terytorialny. Ze względu na pozostawienie państwu członkowskiemu swego rodzaju dowolności w zdefiniowaniu tego instrumentu, jest on bardzo uniwersalny. Instrument ten jest przeznaczony dla wszystkich typów obszarów: miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich. Realizacja Innego Instrumentu Terytorialnego może odbywać się na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją, w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze lub w ramach regionalnych ośrodków strategii. Adresatem wsparcia mogą być także obszary wymagające dodatkowego wsparcia, wskazanego przez samorządy województw – inwestycje o szczególnym potencjale turystycznym bądź kulturowym. Instrumentem wspierającym obszary wiejskie mogą być także Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Należy jednak pamiętać, że ze względu na swoją charakterystykę ten instrument nie jest im dedykowany. Celem w nowej perspektywie finansowej jest realizacja projektów zintegrowanych, które przyczyniają się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowania, zaspokajania obszarów objętych Zintegrowaną Inwestycją Terytorialną.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – program został przyjęty przez Radę Ministrów 4 stycznia 2022 r., a następnie oficjalnie przekazany do Komisji Europejskiej 5 stycznia. Obecnie trwają negocjacje formalne. Program FEnIKS będzie finansowany z Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Łączna kwota dofinansowania z obu funduszy w ramach programu wynosi 24 mld euro. Szczegółowy zakres wsparcia przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich zostanie określony w szczegółowym opisie priorytetów programu. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki – program został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 6 grudnia 2021 r., a oficjalnie przedłożony do Komisji Europejskiej 16 marca 2022 r. Program Funduszu Europejskiego dla Nowoczesnej Gospodarki będzie współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Łączna wartość alokacji w programie wynosi 8 mld euro. Szczegółowy zakres, forma oraz kwota wsparcia przeznaczonego na cele związane z rozwojem obszarów wiejskich zostanie określona w ramach priorytetów.

Fundusze Europejskie na Rozwój Społeczny – program został przyjęty przez Radę Ministrów 11 marca oraz przekazany w dniu 15 marca do Komisji Europejskiej. Alokacja programu wynosi 4 mld euro.

Pomoc Techniczna z Funduszy Europejskich – program został przyjęty 21 grudnia 2021 r. Następnie przedłożony do Komisji 24 stycznia 2022 r. Obecnie trwają formalne negocjacje zapisów programów z Komisją Europejską.

Programy regionalne – we wszystkich regionach trwają intensywne przygotowania do uruchomienia tej nowej perspektywy. W połowie marca br. wszystkie projekty programów regionalnych na lata 2021–2027 trafiły do Komisji Europejskiej i w tej chwili są przez nią analizowane.

Programy INTERREG – wszystkie części programów na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej, za które odpowiada Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, zostały w terminie złożone do Komisji Europejskiej. Termin upłynął 2 kwietnia 2022 r. Rozpoczął się tym samym formalny proces uzgodnienia zawartości programów między państwami członkowskimi a Komisją Europejską.

Programami realizującymi Umowę Partnerstwa są także programy: Fundusze Europejskie dla Rybactwa – zarządzane przez ministra właściwego ds. rolnictwa i rozwoju wsi oraz Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową – zarządzane przez ministra właściwego ds. polityki społecznej. Oba programy zostały przyjęte przez Radę Ministrów i wkrótce będą negocjowane z Komisją Europejską. Ministerstwo Rolnictwa uczestniczy w pracach grup roboczych, przygotowujących programy współfinansowane ze środków polityki spójności na lata 2021–2027 oraz zgłasza propozycje dotyczące instrumentów wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich instytucjom zarządzającym poszczególnymi programami, w tym również urzędowi marszałkowskiemu.

Celem tych działań jest zapewnienie spójności i komplementarności wszystkich instrumentów wspierających rozwój obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego współfinansowanych z funduszy UE.

W załączeniu, szanowni państwo, przekazuję również podział zadań realizowanych w ramach krajowego planu odbudowy oraz polityki spójności w perspektywie 2021–2027. Dziękuję serdecznie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Robert Telus (PiS):

Dziękuję bardzo panu ministrowi. Otwieram dyskusję. Bardzo proszę, kto z państwa posłów? Pan poseł, tak, Kazimierz Plocke, o panu myślałem.

Poseł Kazimierz Plocke (KO):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, panie ministrze, informacja, którą otrzymaliśmy od pana ministra jest w naszym przekonaniu bardzo lakoniczna, bardzo ogólna, można nawet powiedzieć. Ogranicza się wyłącznie do wykazu zadań oraz kwot, które w ramach Funduszu Spójności mają być inwestowane na obszarach wiejskich. Dlatego też chciałbym dopytać o kilka istotnych elementów tych programów.

Sprawa pierwsza, która związana jest z... i tutaj bym prosił pana ministra o informację, jakie zadania w perspektywie 2014–2020 zrealizowano na obszarach wiejskich. Przypomnę, że to była kwota 5,2 mld euro. Proszę o informację, z podziałem na województwa, jakie inwestycje na obszarach wiejskich z tych funduszy zostały zrealizowane, jaką powierzchnię objęły te inwestycje i ile mieszkańców, zarówno w tej części wschodniej, zachodniej, północnej i południowej.

Sprawa kolejna związana jest z tym, co jest załącznikiem do informacji, mianowicie wykazem zadań. Czy ministerstwo dysponuje w tym momencie informacjami, jakie konkretnie zadania inwestycyjne będą realizowane w perspektywie 2021–2027 z funduszy spójności na polepszenie spójności infrastruktury, tak to czytam, na obszarach wiejskich? Również z podziałem na regiony i województwa. Czy taką informację można uzyskać? Zadania są opisane bardzo ogólnie, chociażby budowa szlachetnych sieci gazowych czy instalacji gazowych na obszarach wiejskich jest oczywiście bardzo konieczna, potrzebna, natomiast w jaki sposób te zadania będą realizowane, jeżeli chodzi o poszczególne regiony?

I wreszcie, panie ministrze, jest program dla Polski Wschodniej, natomiast bardzo lakonicznie został zakomunikowany obszar zachodniej Polski, gdzie była duża lokalizacja państwowych gospodarstw rolnych i właściwie środowisk popegeerowskich, o których mówi się, że należy je również wesprzeć, jeżeli chodzi o inwestycje infrastrukturalne. W związku z tym, ile tych inwestycji i na jaką kwotę na terenie zachodniej Polski będzie zrealizowanych? I ostatnia uwaga. Chodzi mianowicie o fundusze rybackie. Jak w tej perspektywie, do roku 2027, będą zorganizowane i będą funkcjonować lokalne grupy rybackie, które są istotną częścią programu rybackiego? Ile z tych grup i jakie zadania będą z tych pieniędzy realizowane i na jaką kwotę? Czy środki na tę perspektywę do 2027 roku są już podzielone? Chciałbym mieć precyzyjną informację, ile środków otrzymają poszczególne grupy rybackie. Nie oczekuję odpowiedzi teraz. Jeżeli będzie

możliwość uzyskania tej informacji na piśmie, to bardzo byłbym wdzięczny. To tyle uwag z mojej strony, panie przewodniczący, dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Telus (PiS):

Dziękuję bardzo. Kto z państwa posłów jeszcze? Nie widzę. A ktoś z państwa gości? Nie widzę. Panie ministrze, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rafał Romanowski:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie pośle, oczywiście pan poseł doskonale wie, że jeśli chodzi o perspektywę do 2027 roku, mówimy o alokacji konkretnych środków, czyli ponad 10 mld zł do określenia konkretnych celów. Tak, jak przedstawiałem państwu w informacji, państwo parlamentarzyści, jesteśmy w trakcie negocjacji. Natomiast jeśli chodzi o wpływ polityki spójności w perspektywie poprzedzającej, oczywiście jeśli pan poseł sobie życzy, możemy w formie pisemnej wyartykułować konkretnie te wszystkie pozycje, choćby w zakresie rozwoju dróg, ścieżek rowerowych, sieci ciepłowniczych, kanalizacyjnych, wodociągowych czy dotyczących gospodarstw domowych: dostęp do internetu, wsparcie instytucjonalne i naukowe, wybudowanie internetu szerokopasmowego czy ścieżki turystyczne, produkty turystyczne... Taki raport został przedstawiony, on jest cały czas nowelizowany od 2017 roku, ale oczywiście, panie pośle, jesteśmy w stanie przedstawić panu szczegółową informację, jaki charakter miały te inwestycje i jaki jest ich zasięg zrealizowany. Natomiast jeżeli chodzi o perspektywy bieżące, tak jak wspominałem wcześniej, jesteśmy na etapie negocjacji z Komisją Europejską, jeżeli chodzi o poszczególne elementy. To tyle by było, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Robert Telus (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Kazimierz Plocke (KO):

Bardzo dziękuję. Panie ministrze, to ja rozumiem, że jeśli chodzi o perspektywę 2014–2020, to chętnie o taką informację bym poprosił. Natomiast co do nowej perspektywy rozumiem, że po zakończeniu negocjacji z Komisją Europejską i z potencjalnymi beneficjentami będzie przygotowany wykaz zadań, które będą realizowane z tych środków spójności. Prośba do pana przewodniczącego Komisji, aby po zakończeniu tych negocjacji takie informacje można było uzyskać na bieżąco. I rozumiem, grupy rybackie, to panie ministrze jest na później. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Robert Telus (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy ktoś jeszcze z państwa posłów chciałby zabrać głos? Z państwa gości? Nie widzę. Zamykam dyskusję. Został zrealizowany porządek dzienny. Protokół dzisiejszego posiedzenia będzie wyłożony do przejrzania w sekretariacie Komisji Kancelarii Sejmu. Zamykam posiedzenie.